

Integratie OCMW's in de gemeenten Gereedheidsscan

Zijn de Vlaamse lokale besturen klaar voor de integratie van de OCMW's in de gemeenten?
Deloitte stelt de resultaten van haar Gereedheidsscan voor.

Context

Het vraagstuk inzake integratie/samenwerking tussen Stad/Gemeente en OCMW is de laatste maanden in een stroomversnelling gekomen. Het Vlaams Regeerakkoord van de regering Bourgeois I stipuleert duidelijke ambities. Daarnaast verscheen de conceptnota van Minister Homans inzake deze materie op 16/01/2015.

1. Vlaams Regeerakkoord

- De Vlaamse regering zet resoluut in op bestuurskracht en vereenvoudiging op lokaal politiek niveau
- De OCMW 's worden volledig geïntegreerd in de gemeentebesturen
- Verplicht voor alle gemeenten, vrijwillig voor centrumsteden
- Er komt een nieuw "decreet lokaal bestuur", dit ter vervanging van het Gemeentedecreet, het OCMW-decreet en het decreet Intergemeentelijke Samenwerking (IGS)

2. Conceptnota Minister Homans

- Integratie van het sociaal beleid in het lokaal beleid als voorwaarde voor sterk en efficiënt bestuur. Gemeentelijk en sociaal beleid te voeren door eenzelfde lokale overhead
- Door integratie van OCMW in gemeente een sterker geïntegreerd sociaal beleid realiseren van de huidige bipolaire situatie naar een daadkrachtige uniforme situatie binnen de schoot van het gemeentebestuur.
- Motieven:
 - *Inhoudelijk*: doel is te komen tot een volkomen geïntegreerd lokaal sociaal beleid, zonder verkokering
 - *Politiek-democratisch*: rechtstreeks verkozen gemeenteraad staat in voor belangrijke keuzes inzake sociaal beleid
 - Beheersmatige redenen en efficiëntie: realiseren efficiëntiewinsten
 - Klantgerichtheid en drempelverlagend: duidelijkheid voor burgers

Gereedheidsscan

Deloitte heeft op basis van haar uitgebreide ervaring in de lokale publieke sector een belangrijk netwerk opgebouwd. We gebruiken dit om te toetsen wat er leeft binnen de lokale besturen. We stelden ons de vraag in welke mate de eerder genoemde intenties van de voogdijoverheden gedragen werden door de lokale besturen: Welke ambities zijn er? Delen ze de opgebouwde argumentering? Hoe ver staan ze tot op heden? We begeleidden onlangs Stad/OCMW Lier bij hun integratie, en stelden ons de vraag in welke mate de aandachtspunten die we daar ondervonden ook geldig zijn voor andere lokale besturen.

Daarom ontwikkelden we de Gereedheidsscan. Deze bestaat uit een elektronische vragenlijst met 22 vragen die naar de top 6 belanghebbenden in alle Vlaamse lokale besturen werd gestuurd: burgemeester, voorzitter OCMW, secretaris stad/gemeente, secretaris OCMW, financieel beheerder stad/gemeente, financieel beheerder OCMW. De enquête werd opgestart op 24/11/2014 en liep tot 18/01/2015. In totaal hebben wij antwoorden ontvangen van 129 besturen (= 42% van 308 Vlaamse gemeenten). We stellen vast dat er, in absolute aantallen, meer respons werd gegeven vanuit de Steden/Gemeenten (56% van totale aantal respondenten) dan vanuit het OCMW (37% van totale aantal respondenten). Daarnaast is er ook de groep secretarissen of ontvangers die reeds een geïntegreerde functie opnemen die goed vertegenwoordigd is in de responsgroep. 48% van het totaal volume aan respons werd gegenereerd door de functie Secretaris. 22% van de respondenten kiezen ervoor om hun lokaal bestuur (gemeente X, OCMW Y) niet kenbaar te maken.

Integratie Stad/OCMW Lier

- Katleen Janssens is sinds 1 januari 2014 gezamenlijk secretaris voor Stad en OCMW Lier.
- Deloitte begeleidde haar en haar geïntegreerde managementteam bij het zetten van de verdere stappen inzake integratie (gezamenlijk organogram, gezamenlijk personeelsbehoefteplan, implementatieplanning en bouwstenen voor veranderingsbegeleiding). Momenteel worden deze resultaten gevalideerd en start de implementatiefase op. Ondertussen zijn Stad en OCMW ook samen gehuisvest.

Ambitieniveau voor samenwerking

Slechts 19% van de respondenten ziet de timing of intensiteit van samenwerking zoals bepaald in het regeerakkoord (volledige integratie tegen 2019) niet zitten. De respondenten werden bevraagd voor het verschijnen van de conceptnota van Minister Homans, dus de impact hiervan kan niet worden ingeschat.

Opmerkelijk is dat 64% van de lokale besturen reeds een nauwere samenwerking nastreeft op kortere termijn (1-3 jaar). Een extra 17% ziet deze stappen slechts op middellange termijn (> 3 jaar), doch nog voor 2019. Daar waar er al gegroepeerde functies zijn (secretaris, ontvanger) zijn de eerste stappen gezet en zijn de geesten reeds verder gerijpt om de integratieoefening verder te zetten en reeds op kortere termijn resultaten te boeken. Voor de andere entiteiten noteren we gelijkaardige antwoordtendenzen tussen gemeenten en OCMW 's.

De respons vanuit de verschillende populaties (administratie, politiek) vertoont eveneens gelijkaardige trends.

Wil om samen te werken en mate van alignering

Het merendeel (79%) van de respondenten geeft aan dat er een wil is om beide dichterbij elkaar te brengen.

De meeste respondenten geven tevens aan dat ze binnen het bestuur op één lijn zitten over hoe die toenadering eruit dient te zien, doch de score voor positieve antwoorden (63%) ligt lager dan het de positieve antwoorden inzake de wil om samen te werken (79%).

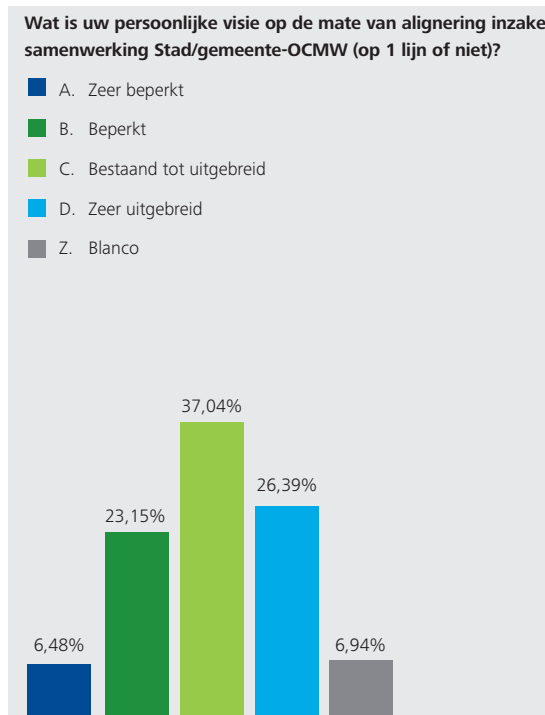
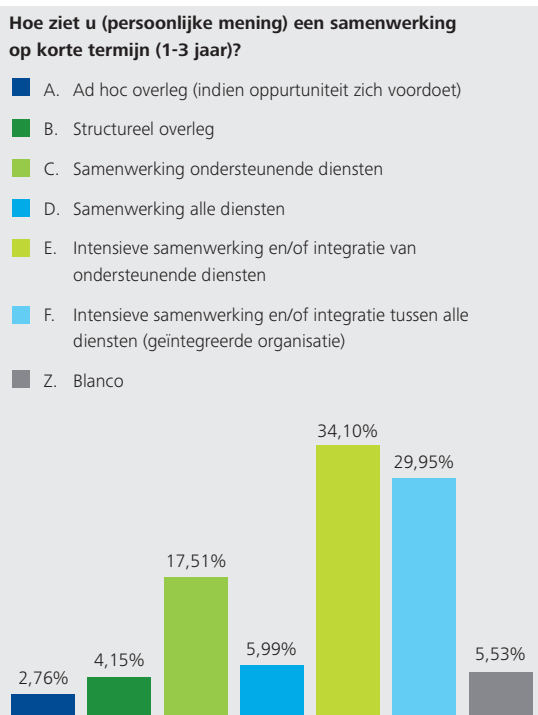
We noteren dat 29,6% vindt dat er beperkte tot zeer beperkte alignering is.

In het algemeen schat de entiteit gemeente de mate van alignering significant hoger in dan de vertegenwoordigers van het OCMW.

We stellen tevens vast dat het politieke niveau zich enthousiaster uitdrukt inzake de wil om OCMW en gemeente dichterbij elkaar te brengen (minder respons in categorieën "zeer beperkt, beperkt"). Deze stelling gaat ook op voor de mate van alignering.

We noteren daarnaast dat ook de administratie een wil toont om beide instanties dichterbij elkaar te brengen, zij het minder uitgesproken dan de gemeente.

De anonieme categorie wordt gekenmerkt door een relatief hoger aantal negatieve respons.

Alternatieven voor integratie (samenwerking)

Naast de integratie OCMW in Stad/gemeente, schuiven de meeste respondenten ook intergemeentelijke samenwerking naar voren als een oplossing die overwogen wordt, en dit ongeacht de bestuurlijke entiteit of populatie (met uitzondering van de gegroepeerde functies).

We noteren daarnaast dat, van de voorgestelde antwoordcategorieën, samenwerken met overheden op andere niveaus (provinciaal, Vlaams,...) het minst enthousiast wordt onthaald.

In deze categorie zijn de antwoorden gelijkaardig tussen Stad/gemeente en OCMW en tussen politieke en administratieve niveau.

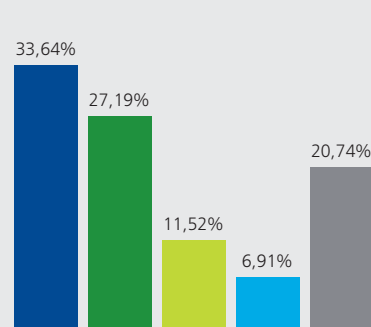
Praktische haalbaarheid

Slechts 57 % van de respondenten geven aan dat de leden van het MT de visie inzake samenwerking begrijpen.

Daarnaast zien we dat een aantal elementen om de samenwerking te faciliteren bij de meeste respondenten ontbreken. Bijna de helft van de respondenten heeft een Stuurgroep, doch een absolute minderheid beschikt over een plan van aanpak (24%), of een concrete timing (18%).

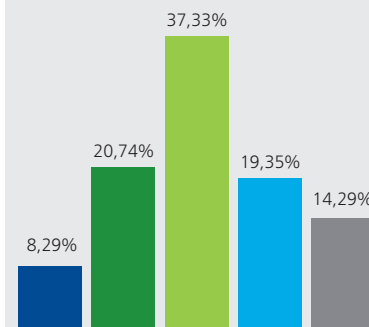
Worden andere samenwerkingsvormen overwogen?

- A. Samenwerking intergemeentelijk (bijv. tussen gemeenten enerzijds OCMW's anderzijds)
- B. Andere samenwerking binnen geografische regio's
- C. Samenwerking met andere niveau's binnen de Overheid (provincies,...)
- D. Andere
- Z. Blanco

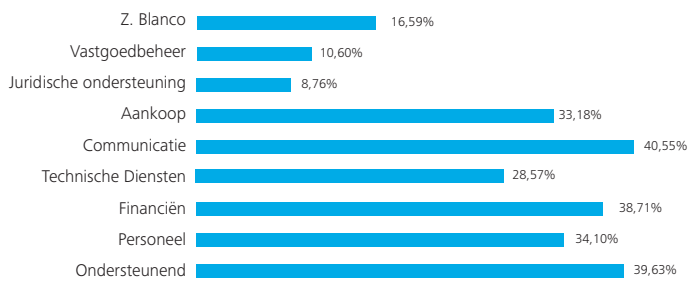
De leden van het MT van uw bestuur begrijpen de visie inzake samenwerking Stad/gemeente-OCMW en voeren deze actief uit

- A. Zeer beperkt
- B. Beperkt
- C. Bestaand tot uitgebreid
- D. Zeer uitgebreid
- Z. Blanco

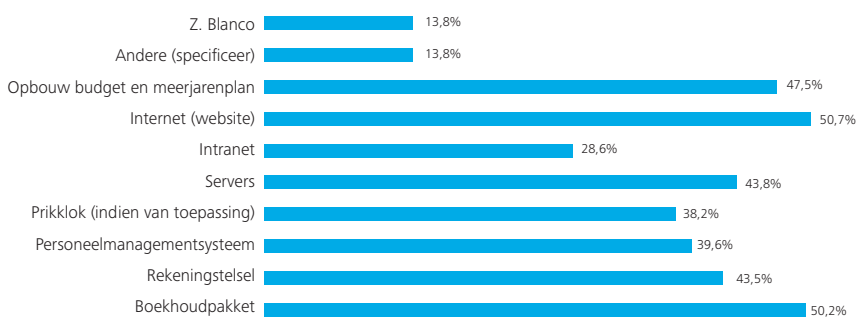

De applicaties en processen zijn beperkt afgestemd tussen Gemeenten en OCMW 's. Wat betreft de processen lijken vooral communicatie, administratieve ondersteunende processen (econoomaat, briefwisseling, bodes, archivering etc.) en financiën enigszins op elkaar afgestemd (nog steeds <50%). Wat betreft de applicaties zijn het eerder hardere domeinen die een gemeenschappelijk platform delen (boekhouding, budget, intranet etc.) (net rond 50%).

De volgende processen zijn hetzelfde voor gemeente en OCMW

De volgende applicaties zijn hetzelfde voor gemeente en OCMW

Conclusie

De wil is er, maar er is nog werk aan de winkel

Reeds op korte termijn (1-3 jaar) ziet de meerderheid een intensieve samenwerking of integratie van ondersteunende tot zelfs alle diensten zitten. Op lange termijn (> 3 jaar) stijgt dit aantal nog, doch blijft een anonieme populatie en een kleine deel van het OCMW vasthouden aan ad-hoc en structureel overleg.

Er blijkt een uitgebreide wil te zijn om OCMW en gemeente naar elkaar toe te laten groeien. De mate waarin deze visie op elkaar afgestemd is volgt deze algemene trend, maar ligt toch beduidend lager. Er is duidelijk nog werk om de invulling van deze visie over de populaties en entiteiten heen af te stemmen. De politieke populatie lijkt wat optimistischer te zijn dan de administratie.

Ook intergemeentelijke samenwerking (opstart, uitbouw, voortzetting) staat hoog op de agenda van de lokale besturen staan. Dit voor alle entiteiten/populaties

Een significant deel van de leden van het MT (29%) begrijpt de visie inzake samenwerking tussen gemeente en OCMW niet. Dit plaatst de hoge scores voor het gealigneerd zijn voor Visie rond samenwerking in een ander perspectief.

In een beperkt aantal gevallen kunnen OCMW en Gemeenten terugvallen op gedeelde processen (van 9% tot maximum 41% voor specifieke processen) en gedeelde applicaties (van 14% tot maximum 51% voor specifieke applicaties).

Er is dus een gunstig klimaat, maar nog veel werk aan de winkel vooraleer de integratie effectief een feit zal zijn in Vlaanderen.

Indien u nog verdere inlichtingen wenst, kan u terecht bij ons e-mail adres "sterker lokaal bestuur": BEsterkerlokaalbestuur@deloitte.com

Contacts

For more information, please contact:

Wim Vergeylen

Partner – Verantwoordelijke Publieke Sector
+32497053762
wvergeylen@deloitte.com

Tom Van Cauwenberge

Partner – AERS
+32496574930
tvancauwenberge@deloitte.com

Nathalie Vandaele

Director – Consulting
+32497050860
nvandaele@deloitte.com

Kathleen De Hornois

Partner – LAGA
+32496609707
kdehornois@laga.be

Kris Eeckhout

Senior Director – Tax
+32496578393
keeckhout@deloitte.com

Olivier Bernard

Senior Manager – Accountancy
+32473999883
obernard@deloitte.com

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee (“DTTL”), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, tax and legal, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries, Deloitte brings world-class capabilities and high-quality service to clients, delivering the insights they need to address their most complex business challenges. Deloitte has in the region of 200,000 professionals, all committed to becoming the standard of excellence.

This publication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the “Deloitte Network”) is, by means of this publication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this publication.